

vesen megengedik a könyvtár megsemmisítését. A rendtől függő gymnasiumok és filialis apátságok könyvtárai a különböző helyeken különböző egyének gondjaira vannak bízva.

32. Tihany.

Apátsági könyvtár.

33. Tóth-Megyér, Nyitra mellett.

Gróf Károlyi-féle könyvtár; több mint 10.000 kötetből, leginkább történeti s földrajzi művekből áll; egy kicsi de válogatott rézmetszet-gyűjteményt is foglal magában.

34. Veszprém.

Kolostori könyvtárak (?); állítólag nemcsak gazdagok, hanem sok értékeset is bírnak. Közlebbi tudomásunk nincs róluk.

35. Zágráb.

Nemzeti Múzeum; tekintélyes nagyságú könyvtára nem régen újra rendbe szedett saját épületében van elhelyezve.

(Leges Bibliothecae Zagrabiensis. év. n. fol.)

Jog-akadémia; könyvtára aránylag nagy tudományos jelentőséggel bír.

36. Zirez.

A kolostornak állítólag gazdag és becses könyvtára van; a kötetek számáról s a könyvtár tartalmáról azonban nem bírunk részletes tudással.

KÉT XVI. SZÁZADBELI MAGYARORSZÁGI

ZENÉSZETI IRÓ ISMERETLEN MUNKÁI.

Bartalus István kitűnő zenészeti írónk a krakói egyetem könyvtárában tett kutatásai közben szerencsés volt a zene elméletét tárgyaló két munkát fedezni el, melyeknek szerzői magyarok voltak, s a melyeket ekkoráig sem a zenészet irodalmának, sem a magyar irodalomtörténetnek művelői nem ismertek.

Az elsőnek címe a következő:

Epithoma utriusque musicesp racticae. Stephani Monetarii Cremniciani recenter in florentissima Cracovia ad emolumentum plerique harmonicae virtutis tyronibusque exactissime contextum.

A címlapon fametszetű rajzban hat emberi alak látható énekelve, előttök hangjegylap, melyen nagyítódüveggel kivehetni a chórát: „In Gottes Nahmen fahren wir.“

A címlapon a nyomatásnak sem helye, sem éve nincs kitéve.

A szerző munkáját Thurzó György körmöczi kamara grófnak ajánlja. A hozzá intézett levélnek ez a felirata: „Generoso clarissimoque viro domino Georgio Thursoni Stephanus Monetarii S. P. D.“

Többi között említi: „Tibi Georgio de Thursonum clarissima nato prosapia patrono meo colendissimo natalisque soli mei gubernatori precipuo hoc opus nostrum primarium apophoretici muneris loco dedico, peculiariterque ascribo, ut ita auspicatius in publicum prodeat.“ A végén: „Ex edibus domini Floriani Ungleri calcographi 14 kalendas Januarii.“ (Nagy 8-ad réttü 23 levél.)

Az év nincs kitéve.

A lengyel bibliographia a külső jegyek után itélve „1518 táján“ mondja a könyvet nyomtatottnak. (Estreicher. Bibliographia polska. XV—XV stolecia. Krako. 1875. 170 l.) Minthogy Thurzó György 1521-ben meghalt, kétségkívül ezen év előtt kellett a munkának napvilágot látni.

A körmöczi Monetáriusról, ki kétségkívül a Münzer nevet viselte, semmit sem tudunk.

A második munkának címe:

Valentini Greffi Bakfarci Pannonii Harmoniarum Musicarum in usum testudinis factarum tomus primus.

Antwerpiae apud viduam Joannis Latii sub intersignio Agricolae. 1569. (Negyedrétü 350 lap.)

A munka Zsigmond Ágost lengyel királynak van ajánlva. Az ajánlólevél vége: „Cracoviae die 15 Octobris 1565. Perpetuus et fidelis cliens et subditus Valentinus Bakfark Pannonius.“

A szerző személyéről érdekes felvilágosításokat nyerünk azon versből, mely a munka végén olvasható, és itt következik:

„De insignibus ejusdem, Carmen Andreae Triesesii equitis Poloni:

Haec Aquila excelsam designat ut ardua mentem

Bakfarci, Cujus nobile stemma regit.

Sic etiam Capreis sua sunt mysteria nigris,

Desuper auratum quas Diadema tegit.

Sunt illae siquidem, gelido quas traxit ab Haemo

Calliopes cantu filius ille Chelis.

Ast huic successit Bakfarkus, et inde vocari
 Orpheus Pannoniae divitis ille potest,
 Attrahit hic etiam quia cantu saxa ferasque
 Et ponto natum, fluminibusque genus.
 Has insigne feras, et piscem contulit illi
 Regnatur magnae nobilis Hungariae.
 Ille lupi natus Trancini e sanguine cuius
 Ornatum gemmis hic Diadema vides.
 Adiecit Aureoli quoque pomi insigne: quod illo
 Nomine Pannoniae ditia Regna vocant
 Noscitur hinc vates qua sit de gente profectus
 A palma excellens indicat ingenium:
 Musicus ingenio quia nulli hic cedit, ut arbor
 Ponderibus nullis cedere palma solet.
 Illa virens semper praesigni laude virentem
 In sera famam posteritate notat.
 Vivitur ingenio siquidem post funera: mortis
 Juris ingenium nil habet atra manus.

Bartalus úr szives közlése nyomán kiemeljük még, hogy Bakfárknak egy másik zenészeti munkája franczia nyelven jelent meg (Tabulature de luth.)

Ezen nevezetes férfiú életviszonyai felől csak annyit tudunk, a mennyit Tröster „Alt und Neu Dacia“ című 1666-ban Nürnbergben megjelent munkájából tudomásunkra hoz: hogy erdélyi szász volt, ünnepelt hegedű művész volt és Paduában 1576-ban halt meg. Közli ugyanis a feliratot, mely sírkövén állott:

Valentino Graevio alias Bacfort e Transylvania Saxonum Germaniae colonia oriundo, quem fidibus novo plane et inusitato artificio canentem audiens aetas nostra, ut alterum Orphea, admirata obstupuit. Obiit Anno M. D. LXXVII. Idibus Aug. Vixit Annos LXIX. Natio Germanica unanimis et Test. Execut P. † †

Az irodalomtörténet későbbi művelői Wallaszky, Seivert, Trausch nem tudtak egyebet róla feljegyezni.

Felkérjük hazai könyvtáraink őreit, hogy a mennyiben ezen ritka munkák valamelyik könyvtárban feltalálhatók volnának, ezt a „Könyv-Szemle“ útján köztudomásra hozni sziveskedjenek.

A Múzeum könyvtára lépéseket tett, hogy azokat a mennyiben a külföldi antiquarusiok útján feltalálhatók volnának, mielőbb megszerezze.